

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 492/2023-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Grigelom, Nad plážou 16, Banská Bystrica, proti rozhodnutiu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 33D/19/2022 z 9. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) č. k. 33D/19/2022 z 9. marca 2023 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Zároveň navrhuje, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutie najvyššieho správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol napadnutým rozhodnutím uznaný vinným, že ako sudca Okresného súdu Bratislava I (ďalej len okresný súd“) v jemu pridelenej trestnej veci (i) vedenej pod sp. zn. 2T/6/2018 bol v období od 16. októbra 2019, keď mu bol pridelený spis, až do 17. mája 2021, keď bol spis pridelený novému zákonnému sudcovi, vo veci absolútne nečinný, v dôsledku čoho sa trestné stíhanie stalo neprípustné z dôvodu premlčania a trestné stíhanie bolo zastavené, a (ii) vo veci vedenej pod sp. zn. 9T/23/2018 bol v období od 18. apríla 2018, keď mu bol pridelený spis, až do 17. mája 2021, keď bol spis pridelený novému zákonnému sudcovi, vo veci absolútne nečinný, v dôsledku čoho sa trestné stíhanie vo vzťahu k dvom obvineným stalo neprípustné z dôvodu premlčania a trestné stíhanie bolo zastavené. Podľa napadnutého rozhodnutia sťažovateľ zavinene porušil povinnosti sudcu podľa § 30 ods. 4 zákona

č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), podľa ktorého sudca je povinný vykonávať svoje povinnosti svedomite a v pridelených veciach konať plynulo bez zbytočných prietahov, čím sa dopustil disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch, podľa ktorého takýmto previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinností sudcu. Za to mu bolo podľa § 117 ods. 1 písm. b) zákona o sudcoch uložené disciplinárne opatrenie, a to zníženie funkčného platu o 30 % na obdobie troch mesiacov.

3. Na základe podnetu Okresnej prokuratúry Bratislava I z 30. marca 2022 podal minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“) 27. júla 2022 na najvyššom správnom súde návrh na začatie disciplinárneho konania proti sťažovateľovi. Navrhovateľ považoval za preukázané, že sťažovateľ svojou nečinnosťou spôsobil zbytočné prietahy v pridelených trestných veciach, keď bol absolútne nečinný po dobu takmer 19, resp. 37 mesiacov, následkom čoho sa vedené trestné stíhania stali neprípustné z dôvodu premlčania a trestné konania boli následne okresným súdom zastavené. Sťažovateľ vo vyjadrení k návrhu navrhovateľa svoju zodpovednosť odmietol a uviedol, že k prietahom v oboch trestných veciach uvedených v návrhu došlo z objektívnych dôvodov, ktorým nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, pričom nepochybil ani z nedbanlivosti. Poukázal na verejne známy katastrofálny stav personálneho obsadenia na okresnom súde. Zároveň argumentoval, že už v novembri 2018 bol podľa § 39 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) poverený vykonávať niektoré úkony patriace do pôsobnosti predsedu súdu, pretože funkcia predsedu okresného súdu a následne aj podpredsedu okresného súdu nebola obsadená. Dňa 15. apríla 2019 bol navrhovateľom menovaný za predsedu okresného súdu. Odvtedy bol povinný podľa § 35 zákona o súdoch konať v mene súdu a vykonávať súdnicstvo ako predseda senátu, člen senátu alebo sudca podľa rozvrhu práce v rozsahu určenom tak, aby mu to nebránilo plniť povinnosti predsedu súdu. Povinnosti predsedu okresného súdu boli prioritné. Situácia na trestnom úseku okresného súdu mu neumožňovala prerozdeliť jemu pridelené trestné veci iným sudcom. Napriek primárnej zákonnej povinnosti venovať sa agende súvisiacej s funkciou predsedu súdu robil všetko, čo bolo v jeho objektívnych možnostiach, aby stíhal vykonávať aj činnosť sudcu.

4. Najvyšší správny súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zdôraznil, že pri posudzovaní, či nekonanie je porušením povinnosti konať, je potrebné osobitne prihliadať na prípady, v ktorých by konajúci mal mať viacero povinností súčasne, avšak nemôže takto konať, pretože to z rôznych dôvodov nie je možné. Riešenie kolízie povinností, ktorá vzniká pri nadmernom počte pridelených vecí a súčasne potreby plnenia iných zákonných povinností, je tak v konečnom dôsledku výsledkom pomerovania záujmov, ktoré odôvodňujú, aby sudca konal práve v určitej veci alebo aby vykonával práve určité úkony, a to aj na úkor iných vecí alebo úkonov. Sudca tak musí konať v takých veciach, na ktorých je „väčší záujem“ než na iných. Posúdenie otázky, na čom je väčší záujem, však podľa najvyššieho správneho súdu nemôže byť vecou ľubovôle sudcu a pri rozhodnutí o tom, v ktorej z množstva vecí bude konať, je potrebné zohľadniť aj to, či dôležitosť tej-ktorej veci nie je odôvodnená samotným zákonom, napríklad aj určením lehôt na vybavenie veci. Ak zákon takúto úpravu neobsahuje, musí byť vyšší záujem na veci odôvodnený racionálnymi kritériami vychádzajúcimi z hodnotového nastavenia právneho poriadku. V súvislosti s právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov takým kritériom je posudzovanie vecí z hľadiska

ich významu pre účastníka (stranu) a rýchlosť konania, ako aj „vek“ vecí, pričom zásadná povinnosť uprednostniť „staršie“ veci pred novšími vyplýva z toho, že čím je konanie dlhšie, tým viac zasahuje do základných práv účastníkov (strán). Ako všeobecné východisko považoval najvyšší správny súd povinnosť sudcu prednostne konať najmä (i) vo veciach, v ktorých zákon stanovil presnú lehotu, (ii) vo veciach týkajúcich sa maloletých detí a tiež (iii) vo veciach, na ktorých ukončení je vyšší verejný záujem, napr. z dôvodu dĺžky konania a intenzívneho zásahu do práv účastníkov. Konečné rozhodnutie sudcu o tom, aké úkony a v akých veciach bude vybavovať najskôr, je tak výsledkom váženia všetkých týchto kritérií.

5. Najvyšší správny súd, nadväzujúc na túto všeobecnú úvahu, zároveň uviedol, že v posudzovanom prípade zohľadňoval aj špecifickú situáciu sťažovateľa, ktorý v rozhodnom čase vykonával aj funkciu predsedu okresného súdu, teda kolíziu povinností, ktorá vznikla jednak pri nadmernom počte pridelených vecí ako zákonnému sudcovi a z dôvodu povinností predsedu súdu. Povinnosti predsedu súdu podľa § 35 zákona o súdoch najvyšší správny súd vyhodnotil ako prioritné. Zvýraznil, s poukazom na štatistické údaje v rozhodnom období, že výkon sťažovateľa v pozícii sudcu bol pomerne vysoký aj popri výkone predsedu súdu. Zo strany sťažovateľa by nemohlo ísť o zavinenie, ak by vykonával činnosť sudcu len v takých veciach, ktoré bolo možné označiť za prednostné, a v iných neprednostných veciach nemal na to dostatok časového priestoru.

6. Z vykonaného dokazovania však vyplynulo, že sťažovateľ nekonal len v prednostných veciach, ale aj vo veciach registra T, ktoré mal pridelené ako zákonný sudca, a v ktorom boli zapísané aj posudzované konania (konanie o obžalobách). Vo veciach registra T, teda nie prednostných, sťažovateľ v rozhodnom období rozhodoval a vykonával úkony aj vo veciach, ktoré napadli na okresný súd neskôr ako posudzované konania a v ktorých nemohla (vzhľadom na čas ich nápadu a úkony vo veci) ešte existovať hrozba premlčania. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu existencia hrozby vážneho následku v podobe premlčania trestného stíhania musí byť vyhodnotená ako taká prioritá, ktorá neznesie odklad. Jednou zo základných povinností sudcu v trestnom konaní je kontrolovať plynutie premlčacej doby, a sudca je preto povinný veci, v ktorých hrozí premlčanie, uprednostniť pred všetkými ostatnými vecami a urobiť v nich neodkladné úkony.

7. Najvyšší správny súd výslovne uviedol, že sťažovateľovi nevytýka nedostatočné pracovné nasadenie či už ako predsedovi súdu alebo sudcovi, ale to, že nechal bez povšimnutia konania v dvoch veciach, kde z dôvodu významne dlhej nečinnosti (19 a 37 mesiacov) spôsobil prieťahy v konaní, v ktorých došlo k vážnemu následku v podobe premlčania trestného stíhania. Sťažovateľ teda preukázateľne mal časový priestor na konanie vo veciach registra T, ale zlou organizáciou práce neuprednostnil veci prioritné, v ktorých hrozil vážny následok. Podľa najvyššieho správneho súdu skutky sťažovateľa, ktoré sa mu kladú za vinu v disciplinárnom konaní, výslovne nespočívajú v tom, že by v posudzovaných (dvoch) veciach mal nariadiť len pojednávanie, ale v tom, že v nich nevykonal žiaden procesný úkon, ktorý by prerušil plynutie premlčacej doby. V tomto smere zdôraznil skutočnosť, že vo veci sp. zn. 9T/23/2018 bol novým sudcom vydaný trestný rozkaz proti ostatným obvineným, pričom na jeho vydanie ani sťažovateľ nepotreboval nariadiť hlavné pojednávanie.

8. Podľa najvyššieho správneho súdu podstata disciplinárneho previnenia sťažovateľa teda spočíva v nesprávnom uprednostnení iných vecí registra T neskoršieho nápadu pred posudzovanými vecami a zlou organizáciou práce, čím svojím zavineným konaním spôsobil prieťahy v konaní. Pri ukladaní

disciplinárneho opatrenia najvyšší správny súd zohľadnil pracovné úsilie sťažovateľa, pričom skonštatoval náročnosť jeho povinnosti ako predsedu súdu dlhodobo zaťaženeho a nedostatočne personálne obsadeného okresného súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces nedostatočnosťou odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho správneho súdu a jeho arbitrárnosťou.

10. V podstate, opakujúc svoje námietky prednesené vo vyjadrení k disciplinárnemu návrhu a na ústnom pojednávaní, argumentuje tým, že odôvodnenie najvyššieho správneho súdu mu neposkytlo odpoveď na zásadnú otázku nastolenú v disciplinárnom konaní, a to kolíziu dvoch právnych noriem, a to § 30 ods. 4 zákona o sudcoch a § 35 ods. 1 a 3 zákona o súdoch, ktoré proti všeobecnému ustanoveniu má postavenie *lex specialis*. Podľa sťažovateľa sa najvyšší správny súd tejto otázke vôbec nevenoval a v zásade iba štatistický poukázal na počet vecí, ktoré sťažovateľ vybavil aj počas výkonu funkcie predsedu súdu. Venoval sa teda primárne plneniu povinností sťažovateľa ako sudcu. Nevykonal však dokazovanie k skladbe vecí, v ktorých sťažovateľ konal, a ku stavu iných oddelení trestného úseku okresného súdu, ktoré by osvedčili skutočnosť, že sťažovateľ ako predseda súdu nemal reálnu možnosť prerozdeliť svoje oddelenie iným sudcom, a to pre nedostatočný personálny stav na okresnom súde.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podľa čl. XI bodu 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení jeho dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) bola predmetná vec, pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Jane Laššákovej, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce stal členom druhého senátu ústavného súdu.

12. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Jadrom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho správneho súdu z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia a arbitrárnosti.

14. Obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú

odlišnosť (II. ÚS 27/07). Jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, teda s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko*, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

15. Ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (III. ÚS 119/03, I. ÚS 12/05, IV. ÚS 238/07, II. ÚS 75/2021). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

16. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho správneho súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľa a s tým spojené možné porušenie ním označených ústavných práv, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery najvyššieho správneho súdu v ňom uvedené je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým uznesením.

17. Nemožno sa stotožniť s námietkou sťažovateľa, že najvyšší správny súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jeho námietkou o kolízii dvoch právnych noriem a z toho vyplývajúcou špecifickou situáciou sťažovateľa, ktorý v rozhodnom čase vykonával funkciu predsedu okresného súdu aj zákonného sudcu v pridelených veciach. Na túto obranu najvyšší správny súd odpovedal tým, že kategorizoval povahu previnenia sťažovateľa tak, že výslovne uviedol, že nespochybňuje pracovné podmienky a nasadenie sťažovateľa, no vzhľadom na povahu skutkov, ktoré spočívali v dlhšej nečinnosti v pridelených trestných veciach, v ktorých bolo možné rozhodnúť procesným rozhodnutím, ktorým by odstránil hroziaci vážny následok, uprednostnil iné veci (aj nie prednostné) neskoršieho nápadu. Takúto reakciu na námietky sťažovateľa možno považovať za ústavne udržateľnú, keďže z pohľadu základných práv sudcu k jeho disciplinárnemu previneniu môže dôjsť aj nesprávnymi rozhodnutiami pri riadení vlastnej práce. Sťažovateľovi vytknuté nekonanie (nečinnosť v prvej veci 19 mesiacov a v druhej veci 37 mesiacov), či už v návrhu alebo v napadnutom rozhodnutí, obsahuje jasné a zrozumiteľné skutočnosti, ktoré v konečnom dôsledku ani neboli sporné, keďže vyplývajú zo súdnych spisov vo veciach, ktoré boli sťažovateľovi pridelené. V prípade disciplinárneho postihu sudcu nie je žiaden dôvod, aby vo výroku, ktorý dostatočne konkretizuje nečinnosť sudcu, boli osobitne vyjadrené subjektívne okolnosti týkajúce sa pracovného zaťaženia či pracovných podmienok sudcu.

18. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho správneho súdu. Ústavný súd nezistil, že by posudzované rozhodnutie najvyššieho správneho súdu bolo svojoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či v nesúlade s platnou právnou úpravou, alebo nedostatočne

odôvodnené. Najvyšší správny súd sa vyrovnal so všetkými námietkami sťažovateľa, ktoré sú v značnej časti obdobné s tými, ktoré uplatnil aj v ústavnej sťažnosti. Najvyšší správny súd v posudzovanej veci použil relevantné právne normy a vyložil ich ústavne konformným spôsobom.

19. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho správneho súdu nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (m. m. II. ÚS 675/2014, II. ÚS 465/2017, II. ÚS 423/2018, II. ÚS 192/2019).

20. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, keďže neidentifikoval žiadne porušenie sťažovateľom označených práv.

21. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu